

RAHBAR KADRLARNING KOMMUNIKATIV KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING SAMARADORLIGI

Rajabova Nargiza Ahmadovna

Bosh ilmiy metodik markaz mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. *Rahbar kadrlarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirish xodimlar boshqaruviga, muassasadagi nizolarning oldi olinishiga, jamoada sog'lom muhitni yaratishga xizmat qiladi. Mazkur masalalar esa ta'lim sifati yaxshilanishiga sabab bo'la oladi. Tadqiqotda kommunikativ kompetensiyaning ilmiy va amaliy ahamiyati haqida aniq ma'lumotlar taqdim etilgan.*

Kalit so'zlar: *menejer, kommunikativ, kompetent, sifat, ta'lim, muassasa.*

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ РУКОВОДИТЕЛЕЙ

Ражабова Наргиза Ахмадовна,

Главный научно-методический центр независимый исследователь

Аннотация. *Развитие коммуникативной компетентности руководящего состава служит управлению персоналом, предотвращению конфликтов в учреждении, созданию здоровой атмосферы в коллективе. Эти проблемы могут привести к повышению качества образования. Исследование дает четкую информацию о научном и практическом значении коммуникативной компетентности.*

Ключевые слова: *менеджер, коммуникабельный, компетентный, качество, образование, учреждение.*

EFFECTIVENESS OF DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE OF MANAGERS

Rajabova Nargiza Ahmadovna,

Chief Scientific and Methodological Center independent researcher

Annotation. *The development of communicative competence of the leading personnel serves the management of personnel, the prevention of conflicts in the institution, and the creation of a healthy environment in the team. These issues can*

lead to the improvement of the quality of education. The study provides clear information about the scientific and practical importance of communicative competence.

Key words: *manager, communicative, competent, quality, education, institution.*

Ta'lim menejerlarining faoliyatida kompetensiyaga asoslangan yondashuvni shakllantirish muammosining bugungi holati uning yetarli darajada ilmiy rivojlanmaganligidan dalolat beradi. Ta'lim tashkilotlari rahbarlarining tashkilot faoliyati kontekstidagi kommunikativ kompetensiyasi ijtimoiy-madaniy faoliyat nazariyasi, metodologiyasi va tashkil etilishi bo'yicha maxsus tadqiqot obyektiga aylanmagan.

Muassasa rahbarlarini tayyorlash amaliyotida quyidagilar o'rtasida bir qator qarama-qarshiliklar paydo bo'ldi:

- pedagogik soha mutaxassisining kommunikativ kompetensiya darajasiga jamiyat tomonidan qo'yiladigan talablar va muassasa rahbarlarining kommunikativ vakolatlarini rivojlantirishning pedagogik jihatlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi;

- menejerlarning kommunikativ madaniyatini shakllantirishning mazmuni, shakllari, usullarini va ushbu jarayonni kompetentsiyaga asoslangan yondashuv talablariga muvofiq sifat jihatidan o'zgartirishning obyektiv ehtiyojlarini aniqlashning an'anaviy yondashuvlari;

- ta'lim jarayonini boshqarishning mavjud texnologik tizimi va ta'lim muassasasi faoliyatida mutaxassislarning kommunikativ vakolatlarini takomillashtirish zarurati.

Mazkur qarama-qarshiliklar tadqiqot muammosini ajratib ko'rsatishga imkon berdi, ya'ni oliy ta'lim muassasalaridagi menejerlarning kommunikativ kompetentsiyasini rivojlantirishning samarali usullarini topish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ushbu muammoning dolzarbligi va yetarli darajada o'rganib chiqilmaganligidan kelib chiqib, tadqiqot mavzusi aniqlandi: oliy ta'lim muassasalarida menejerlarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish.

Kommunikativ kompetensiya ijtimoiy-madaniy sharoitlarni yaxshilash va oliy ta'lim muassasalari doirasida maqbul ijtimoiy-madaniy muhitni yaratishga qaratilgan yordam berish jarayonining ajralmas qismidir. Rahbarlar faol muloqot muhitini yaratadilar va guruhga ijodiy vazifalarni bajarishda, jamoa ichidagi muammolarni hal qilishda yetakchilik qiladilar. Shuni ta'kidlash lozimki, jamoaning moddiy-texnik

bazasini rivojlantirish uchun qo'shimcha budjetdan tashqari mablag'larni jalb qilishda "muvaffaqiyat kaliti" yetakchining kommunikativ qobiliyatidir.

Shaxsning kommunikativ kompetensiyasini belgilovchi asosiy komponentlar quyidagilardir: shaxsni kasbiy muloqotga yo'naltirish (motivatsion komponent) aloqa me'yorlari va qoidalarini bilish (kognitiv komponent), ko'nikmalar va kommunikativ ko'nikmalarga ega bo'lish (operativ faoliyat komponenti), aks ettirish (baholash komponenti) uning rivojlanishining eng muhim shartlari: dialogik muloqotni tashkil etish, o'zini o'zi bilish va o'zini o'zi yetarli darajada hurmat qilish. Kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish shaxsning umumiy va kasbiy rivojlanishi, uni tashkil etuvchi bilim, ko'nikma va malakalar tizimini shakllantirish bilan bog'liq.

Ta'lim muassasasi sharoitida ta'lim menejerlarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishning texnologik asoslari bo'yicha tizimlashtirilgan material quyidagilarga imkon berishi bilan belgilanadi:

- mazkur hodisaning nazariyasi va metodologiyasida o'rganishning sifat darajasini oshirish;

- ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarni tashkil etish;

- ta'lim muassasasi mutaxassislari e'tiborini kompetensiyaga asoslangan yondashuv asosida kasbiy muloqotni takomillashtirish jarayonlarini yanada o'rganish, ijtimoiy-madaniy faoliyatning texnologik kompleksini mazmun-uslubiy ta'minotining tarkibiy qismlaridan biri sifatida qo'llash zarurligiga qaratish;

- kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirish jarayoni.

Kasbiy muloqotga bo'lgan ehtiyojni belgilaydigan motivatsiyalarni shakllantirish, kasbiy faoliyatda kommunikativ jarayonni tashkil etish qonuniyatlarini bilish, kommunikativ jarayonni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish, professional muloqotda nazorat va o'z-o'zini nazorat qilish, kommunikativ xatti-harakatlarning aks etishi ta'lim menejerlari faoliyatining sifatini ta'minlaydi.

Tadqiqot materiallaridan ta'lim menejmenti yo'nalishi va mutaxassisligi mavjud bo'lgan oliy ta'lim muassasalarida, ta'lim menejmenti boyicha o'quv fanlarini ishlab chiqishda, ta'lim menejerlarini kasbiy qayta tayyorlash va malakasini oshirish jarayonida foydalanish mumkin.

Tadqiqotning yakuniy bosqichi natijalarini tahlil qilish biz tanlagan gipotezaning to'g'riligini tasdiqladi: agar o'quv jarayoniga professional muloqotni optimallashtirish bo'yicha doimiy modul dasturi joriy etilsa, ta'lim menejerlarining kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish muvaffaqiyatli bo'ladi.

Xulosa: Mazkur tadqiqotda kommunikativ kompetensiyani tavsiflashning mavjud yondashuvlarini tahlil qilgandan so'ng, u shaxslararo o'zaro ta'sirning ma'lum holatlarida samarali kommunikativ harakatni yaratish uchun zarur bo'lgan

ichki resurslar tizimi va zamonaviy fanda integrativ shaxsiy resurs sifatida tavsiflangan degan xulosaga keldik. Kommunikativ faoliyatning muvaffaqiyati shundaki, u jamoada sog'lom muhitni yaratishda, xodimlar bilan demokratik aloqalarni ta'minlashda, nizolarni bartaraf etishda asosiy omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. N.Rajabova Fundamentals of Organization of Activities of Educational Managers in Competent Approach in Higher Education System // European Journal of Innovation in Nonformal Education (EJINE) Volume 2 | Issue 1 | ISSN: 2795-8612 01.2022
2. Цибулникова В.Е. Общие основы менеджмента в образовании // Москва-2016
3. N.Rajabova , U.A.O'rinov Oliy ta'limda innovatsion faoliyatning eng muhim masalalari // Pedagogik mahorat ilmiy-nazariy va metodik jurnal 2-son Buxoro-2020 yil, aprel
4. N.Rajabova Modern concepts of educational quality management in higher education institutions // Международный научно-практический журнал "Экономика и социум" №12(103) 2022 www.iupr.ru

